

Vojenské hroby, které vznikly již během války na městském hřbitovu, byly po celá léta udržovány v dobrém stavu. To platí i pro plochu takzvaných „berlínských hrobů“ případně takzvaného „berlínského hřbitova“. Tady byli pohřbeni němečtí občané, kteří zemřeli v městských nemocnicích a převážně pocházeli právě z Berlína.

První etapa výstavby celého zařízení proběhla v letech 1991 až 1992. Všechna hřbitovní pole byla upravena a založen byl nový trávník. K hrobům vojáků byly nainstalovány žulové kříže. Na křížích jsou jména, osobní údaje a také vojenské hodnosti padlých osob. Uprostřed hřbitovního pole je vysoký kříž. Na „berlínském hřbitově“ přitom během těchto prací byly nově položeny náhrobky a i zde vznikla ucelená travnatá plocha. Rovněž je zde umístěna i socha ve tvaru plačící osoby, kterou vytvořil akademický sochař Vítězslav Eibel z Mariánských Lázní. Zde je také umístěn i speciální citát. Přejít mezi vojenským hřbitovem a „berlínským hřbitovem“ vytváří otevřený hřbitovní altán.

Ve druhé etapě výstavby byl v roce 1995 „berlínský hřbitov“ zrušen a zřízena plocha pro vybudování sběrného hřbitova s kapacitou asi 2 000 hrobů. Byly odstraněny náhrobky a byly sem přemístěny ostatky z hrobů civilních obětí války a současně také i ostatky osob padlých na území západních a severních Čech, které byly původně uloženy v Chebu. Na dvou hřbitovních polích jsou umístěny žulové kříže se jmény a údaji padlých osob. Také ve třetím poli jsou již zčásti uloženy ostatky padlých osob. Na hromadných hrobech, které jsou označeny pomocí symbolických skupin křížů, jsou umístěny žulové desky se jmény zde pochovaných osob.

Přebudováno bylo vzpomínkové místo „berlínského hřbitova“. Jména přemístěných padlých osob jsou vylita na 12 bronzových deskách.

Tyto orámovávají vzpomínkové místo, sochu a také citát. V altánu je umístěno orientační schéma a také dopisní schránka, kde je kniha návštěv hřbitova.

V popředí městského hřbitova vznikl takzvaný „Park usmíření“, v němž tehdejší starosta města Mariánské Lázně dr. Luděk Nosek a bývalý prezident „Lidového spolku pro péči o německé válečné hroby“ Hans-Otto Weber zasadili společně lípu jako znak usmíření se mezi národy.

Stavební práce byly ukončeny tím, že dne 14.10.1995 proběhl pietním akt a vojenský hřbitov byl společně s „Parkem usmíření“ předán do obecného užívání. U příležitosti této akce byla v altánu v rámci setkání mládeže odhalena informační tabule, která připomíná 30 roků nepřetržitých aktivit mladých lidí z okolí Berlína ve prospěch „Lidového spolku pro péči o německé válečné hroby“.

Do altánu byla také nainstalována pamětní kniha s kovovými listy se jmény osob padlých na území západních a severních Čech, které nebylo možno na zdejší hřbitov přemístit. Na kulatém podstavci jsou pak jména vojáků, jejichž ostatky jsou umístěny v hrobech označených jako „neznámé osoby“.

Počet hrobů:	4 090
Otevření hřbitova:	24.10.1992
Otvírací doba:	
Listopad, prosinec	
leden, únor:	8 - 17 hodin
Březen, říjen	7 - 17 hodin
Duben, květen, červen	
červenec, srpen, září:	7 - 19 hodin
Památka zesnulých	
vč. Předcházejícího týdne	7 - 20 hodin

Mariánské Lázně Marienbad

Deutscher Soldatenfriedhof Německý vojenský hřbitov

Práce pro mír - Usmíření se nad hroby

**Volksbund Deutsche
Kriegsgräberfürsorge e. V.**

Die während der Kriegszeit auf dem städtischen Friedhof angelegten Soldatengräber blieben über die Jahre hinweg erhalten. Das gilt auch für die Fläche der so genannten „Berliner Gräber“ bzw. des „Berliner Friedhofes“, auf dem die in den Krankenhäusern der Stadt verstorbenen, überwiegend aus Berlin evakuierten Deutschen, bestattet wurden.

Der erste Bauabschnitt der Gesamtanlage erfolgte in den Jahren 1991 bis 1992. Alle Grabfelder wurden planiert und mit Rasen begrünt, die Soldatengräber durch Granitkreuze gekennzeichnet. Auf den Kreuzen sind die Namen und Daten sowie die Dienstgrade der Gefallenen zu lesen. Im zentralen Mittelpunkt des Grabfeldes steht das Hochkreuz. Auf dem „Berliner Friedhof“ wurden bei diesen Ausbaurbeiten die Grabplatten neu versetzt, sodass auch hier eine Rasenfläche entstand. Ein kleiner Gedenkplatz, in dessen Mittelpunkt eine vom akademischen Bildhauer Viteslav Eibel aus Marienbad geschaffene Skulptur in Form einer Trauernenden steht, erhielt eine separate Gedenkaussage. Ein Altan (offenes Friedhofshäuschen) bildet am Friedhofsrand den Übergang von den Soldatengräbern zum „Berliner Friedhof“.

In einem zweiten Bauabschnitt wurde 1995 der „Berliner Friedhof“ aufgelöst und die Fläche für den Ausbau eines Sammelfriedhofes mit rund 2 000 Gräbern hergerichtet. Die Grabplatten wurden entfernt und die Gräber der Ziviltoten mit den geborgenen Gefallenen aus West- und Nordböhmen, die ursprünglich in Cheb (Eger) beerdigt werden sollten, überbettet. Auf zwei Grabfeldern stehen Granitkreuze mit den Namen und Daten der Toten, ein drittes Grabfeld ist mittlerweile auch teilweise belegt. Auf den Sammelgräbern, die durch Symbolkreuzgruppen gekennzeichnet sind, liegen Granitpultsteine mit Namensplatten für die hier Ruhenden.

Der Gedenkplatz des „Berliner Friedhofes“ wurde umgestaltet und die Namen der überbetteten Toten in zwölf Bronzetafeln gegossen. Sie rahmen den

Gedenkplatz sowie die Skulptur und die Gedenkaussage ein. Der Altan erhielt einen Orientierungsplan mit integriertem Listenkasten für das Namen- und Besucherbuch.

Im Vorfeld des Stadtfriedhofes entstand ein „Park der Versöhnung“, in dem der damalige Bürgermeister der Stadt Marienbad, Dr. Ludek Nosek, und der damalige Präsident des Volksbundes, Hans-Otto Weber, eine Linde als Zeichen der Versöhnung pflanzten.

Mit einer Gedenkfeier am 14. Oktober 1995 wurden die Bauarbeiten abgeschlossen und die Kriegsgräberstätte mit dem „Park der Versöhnung“ seiner Bestimmung übergeben. Anlässlich dieser Feier wurde im Rahmen eines Jugendlagers im Altan eine Informationstafel enthüllt, die an die 30-jährige kontinuierliche Aktivität von Jugendlichen des Landesverbandes Berlin erinnert.

Ein Gedenkbuch aus Metallblättern mit den Namen der in West- und Nordböhmen nicht mehr zu bergen den Toten ist im Altan montiert, eine Rundstele trägt die Namen der Soldaten, die „unter den Unbekannten“ in den Gräbern ruhen.

Belegung: 4 090 Tote

Einweihung: 24.10.1992

Öffnungszeiten:

November - Februar:

8 Uhr - 17 Uhr

März/Oktober:

7 Uhr - 17 Uhr

April - September:

7 Uhr - 19 Uhr

Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e. V.

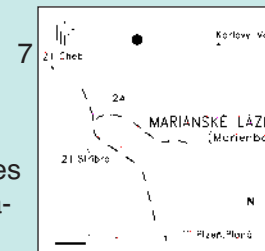
Sonnenallee 1
34266 Niestetal, Deutschland
Phone: +49 (0)561-7009-0
Fax: +49 (0)561-7009-221
Internet: www.volksbund.de
E-Mail: info@volksbund.de

Allerheiligen und die Woche davor:
Uhr - 20 Uhr

Anfahrt

Der Friedhof liegt oberhalb des Zentrums, an der Straße „Pramenska“, am nordwestlichen Stadtrand von Marienbad. Von Cheb (Eger) kommend, Richtung Zentrum fahren und hinter dem Hotel „Continental“ nach links in die Straße „Ruska“ (Schild „P Center“) einbiegen. An der orthodoxen Kirche vorbei, der Hauptstraße („Pramenska“) nach links folgend und nach ca. 150 m wieder links abbiegend, führt der Weg zum Friedhofsparkplatz. Dort steht eine Infotafel und ein Wegweiser Richtung Abteilung III (außen entlang der Friedhofsmauer) führt zum Eingang, dem dritten Tor (Abteilung III); den Friedhof betreten und auf dem Hauptweg an einem Hochkreuz vorbei zur Kriegsgräberstätte gehen, die bereits durch ein Säulentor sichtbar ist.

(GPS: 49°58'29.41"N, 12°41'51.19"E)

Příjezd

Hřbitov se nachází nad centrem města na ulici „Pramenská“, na severozápadním okraji města Mariánské Lázně. Pokud přijíždíte od Chebu, jedte ve směru na centrum města až na křižovatku ulic „Chebská“ a „Hlavní třída“. Na ní jedte doleva a za hotelem „Continental“ odbočte doleva na ulici „Ruská“. Jedte kolem pravoslavného kostela, potom odbočte na hlavní ulici (Pramenská) a po asi 150 metrech opět odbočte doleva a přijedete přímo na parkoviště hřbitova. Zde je informační tabule a upozornění na směr část hřbitova III (podél zdi hřbitova), které Vás dovede ke vchodu, ke třetí bráně (část III); vejděte na hřbitov a jděte hlavní